

Motorstel 1978/1979

Reeks: 06

Schijven: 1978 en 1979

Aantal gebouwd: 52

Nummers: 731-782

Bouwjaren: 1979-'80

Constructeurs:

Kast en mechanisch gedeelte: La Brugeoise et Nivelles (Brugge) en Constructions Ferroviaires du Centre à Familleureux

Elektrisch gedeelte: ACEC (Charleroi)

Gemiddelde tarra van een motorstel:

ABD¹-gedeelte: 52 ton

B-gedeelte: 54 ton

Maximumsnelheid: 140 km/u

Buitendienststelling: in de periode 2015-'24

In enkele woorden: Deze motorstellen vormden de zevende schijf van de grootste reeks elektrisch aangedreven reizigersmaterieel dat NMBS met nagenoeg dezelfde kast liet bouwen.

Motorstel 749, Ronald Mardaga, 10 mei 1982 (Ref. M029-041)

Historische context

De verdere elektrificatie van het net in de jaren 1970 had als gevolg dat nieuw materieel werd besteld. Drie schijven (1970TH, 1973/1974 en 1978/1979) zagen het licht in dit decennium.

De hier behandelde motorstellen 1978/1979 zijn identiek aan de schijf 1973/1974 met uitzondering van de binneninrichting van de motorstellen 757-782, die meer kleurrijk was en bestond uit gele binnenwanden en oranje binnendeuren.

¹ A: eerste klas; B: tweede klas; D: bagageafdeling

Opsomming van de motorstellen (oorspronkelijke toestand)

Schijf	Bouwjaar	Aantal gebouwd	Aantal zitplaatsen ABD	Aantal zitplaatsen B	Nummers bij constructie
1978	1979-'80	26	28A 48B 2,5 ton D	102*	731-756
1979	1980	26	28A 48B 2,5 ton D	102*	757-782

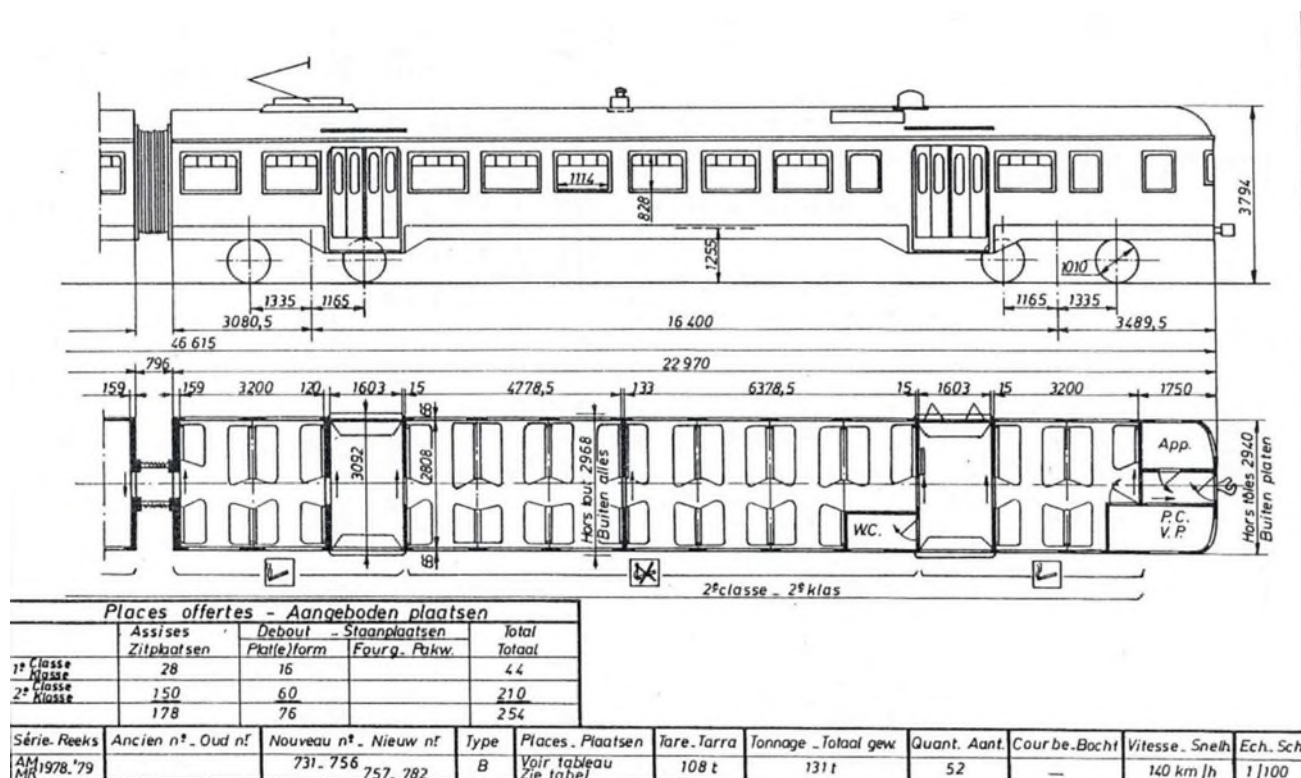
*Twee plaatsen minder dan de vorige schijven, als gevolg van een grotere stuurpost in het B-gedeelte

In oktober 1995 werd ook nog het kastnummer ingevoerd. Het B-gedeelte van motorstel XYZ kreeg het kastnummer XYZ1 en het ABD-gedeelte kreeg het kastnummer XYZ2. Dit werd ook effectief onderaan de kasten aangebracht.

Beschrijving

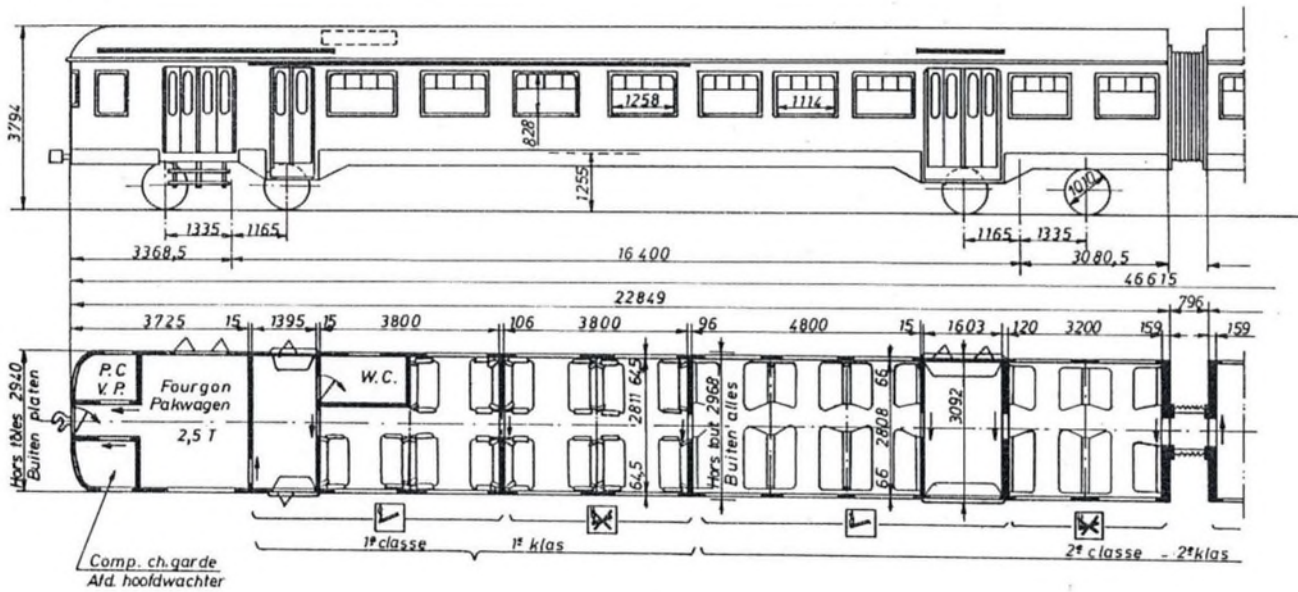
Elk motorstel bestond uit twee permanent gekoppelde gedeelten; een gedeelte tweede klas met stuurpost, hoogspanningscabine en WC (B-rijtuig) en een gedeelte eerste klas/tweede klas met bagageafdeling, stuurpost, hoofdwachtersafdeling en WC (ABD-rijtuig). Een overgangsbrug met vouwbalg liet de reizigers en het treinpersoneel toe om veilig van het ene naar het andere gedeelte te gaan. Elk rijtuig rustte op twee draaistellen van het type Schlieren waarvan telkens één as aangedreven was. Zij waren uitgerust met schijfremmen.

Het B-rijtuig bestond uit drie afdelingen tweede klas: een grote in het midden en twee kleine op de uiteinden. Deze afdelingen werden telkens van elkaar gescheiden door een groot opstapplatform.

Schema van een B-rijtuig (Verzameling schema's van de motorrijtuigen van de NMBS. 1935-1986, J. Vandenberghe, 1987, p. 78.)

Het ABD-rijtuig bestond uit een bagageafdeling en een afdeling eerste klas, gescheiden door een klein opstapplatform en twee kleinere afdelingen tweede klas, gescheiden door een groot opstapplatform.

Schema van een ABD-rijtuig (Verzameling schema's van de motorrijtuigen van de NMBS. 1935-1986, J. Vandenberghe, 1987, p. 76.)

De zitbanken waren dwars geplaatst in 2+2 opstelling in eerste klas en in 2+3 opstelling in tweede klas. In eerste klas waren zij bekleed met rode mohair in de niet-rokersafdeling en met groene mohair in de rokersafdeling. In tweede klas waren zij bekleed met blauw similieder in de niet-rokersafdeling en met groen similieder in de rokersafdeling. Boven de zitbanken waren de bagagerekken geplaatst en onder elk raam bevond zich een vast tafeltje. Onder de zitbanken waren elektrische radiatoren geplaatst die zorgden voor de verwarming van de afdelingen. De verlichting gebeurde met TL-lampen in een behuizing van kunststof.

Om de bestuurder in het B-gedeelte wat meer beenruimte te geven werd de stuurcabine van de motorstellen 1978/1979 vergroot ten opzichte van de vorige schijven. Dit ging ten koste van twee zitplaatsen.

De binnenwanden en -deuren waren bekleed met gelamineerde panelen; lichtgrijs in tweede klas en donkergrijs in eerste klas. De motorstellen 757-782 maakten hierop een uitzondering. De binnenwanden waren hier geel en de binnendeuren oranje met de bedoeling een moderner interieur te bekomen.

De motorstellen 1978/1979 beschikten bij constructie over één eenarmige pantograaf en over twee verticaal geplaatste wit/rode koplampen op elke kopwand.

Bij de motorstellen 731-782 werd de snelheidsverhoging bekomen langs elektronische weg. De voornaamste component is hier de thyristor, een diode die de elektrische stroom gecontroleerd in één richting kan doorlaten. De snelheidsverhoging werd bekomen door thyristoren met een steeds hogere frequentie geleidend te maken zodat de elektrische spanning op de motoren toenam. Hierdoor nam ook hun draaisnelheid toe en dus ook de snelheid van het motorstel.

Livrei

Groen met felgele fronten

Bij het verlaten van de fabriek hadden de motorstellen een donkergroene kast met groen dak. De intercirculatiedeuren op de kopwanden waren felgeel en de stellen werden voorzien van drie brede felgele banden die vanaf de koplichten een eind doorliepen op de zijwanden. Ook de eersteklasband en klasaanduiding waren felgeel. De draaistellen waren zwart.

Bordeaux met smalle grijswitte band

Motorstel 750 in de stopplaats Boondaal, Denis Moinil, september 2000 (Ref. D1420_07)

In 1985 voerde NMBS een volledig nieuwe livrei in. De kast werd bordeaux met een smalle grijswitte band en donkergrijs dak. De intercirculatiedeuren en de eersteklasband bleven felgeel maar de felgele bredere banden werden herleid van drie tot twee. De klas werd aangeduid met witte stickers waarop donkerrode cijfers de klas aangaven. Later gebeurde dit met witte afwrijfcijfers 1 en 2. De draaistellen bleven zwart.

In de periode mei 1995-februari 1997 verschenen de motorstellen 731-756 in deze livrei en in de periode augustus 1988-maart 1997 de motorstellen 757-782.

Lichtgrijs met rode deuren en smalle rode en blauwe band ('New Look'-livrei)

Motorstel 754 in 'New Look'-livrei in station Leuven, Leo Goossenaarts, 16 maart 2006 (Ref. L2863-02)

In 1999 voerde NMBS, naar aanleiding van de modernisering van de motorstellen schijven 1966 tot 1979, een nieuwe schildering in. De kast kreeg nu een lichtgrijze kleur, de ingangdeuren werden rood, het dak en de onderkant donkergrijs. Een blauwe en rode smalle band boven de donkergrijze onderkant vervulde deze livrei. De felgele intercirculatiedeuren, de twee brede felgele banden vertrekkend vanaf de koplampen en de felgele eersteklasband bleven behouden. De klasaanduiding werd weergegeven met donkergrijze cijfers 1 of 2. De draaistellen waren nog steeds zwart.

De gemoderniseerde motorstellen 731-756 verschenen in deze livrei in de periode tussen oktober 2003 en februari 2006 en de gemoderniseerde motorstellen 757-782 in de periode tussen februari 2004 en februari 2006.

Inzet en buitendienststelling

Inzet

Deze motorstellen werden ingezet op het volledig geëlektrificeerde net. Ze waren koppelbaar met andere tweetjes tot de maximaal toegelaten samenstelling van zes motorstellen. Klauwkoppelingen die in elkaar grepen zorgden voor de mechanische verbinding en een stevige stroomkabel aangebracht op de kopwand zorgde voor de elektrische verbinding. De persluchtverbindingen o.m. voor de remming werden verwezenlijkt met soepele rubberen slangen.

In buurlandverkeer bereikten ze Maastricht en Luxembourg.

Buitendienststelling

	2015	2016	2017	2019	2020	2021	2022	2023	2024	totaal
731-756	2	2	3				8	10	1	26
757-782	6	8	4			1	1	5	1	26
totaal	8	10	7			1	9	15	2	52

Wijzigingen en verbouwingen

Wijzigingen

Wijziging verhouding rokers/niet-rokers

Aanvankelijk was de verhouding rokers/niet-rokers in het voordeel van de rokers. Vanaf de jaren 1990 veranderde deze verhouding in het voordeel van de niet-rokers. Vanaf januari 2004 is al het reizigersmaterieel van NMBS rookvrij.

Verbouwingen

Modernisering 'new look' van de 52 motorstellen uit de reeks 731-782

Deze omvangrijke ingreep omvatte o.m. het volgende:

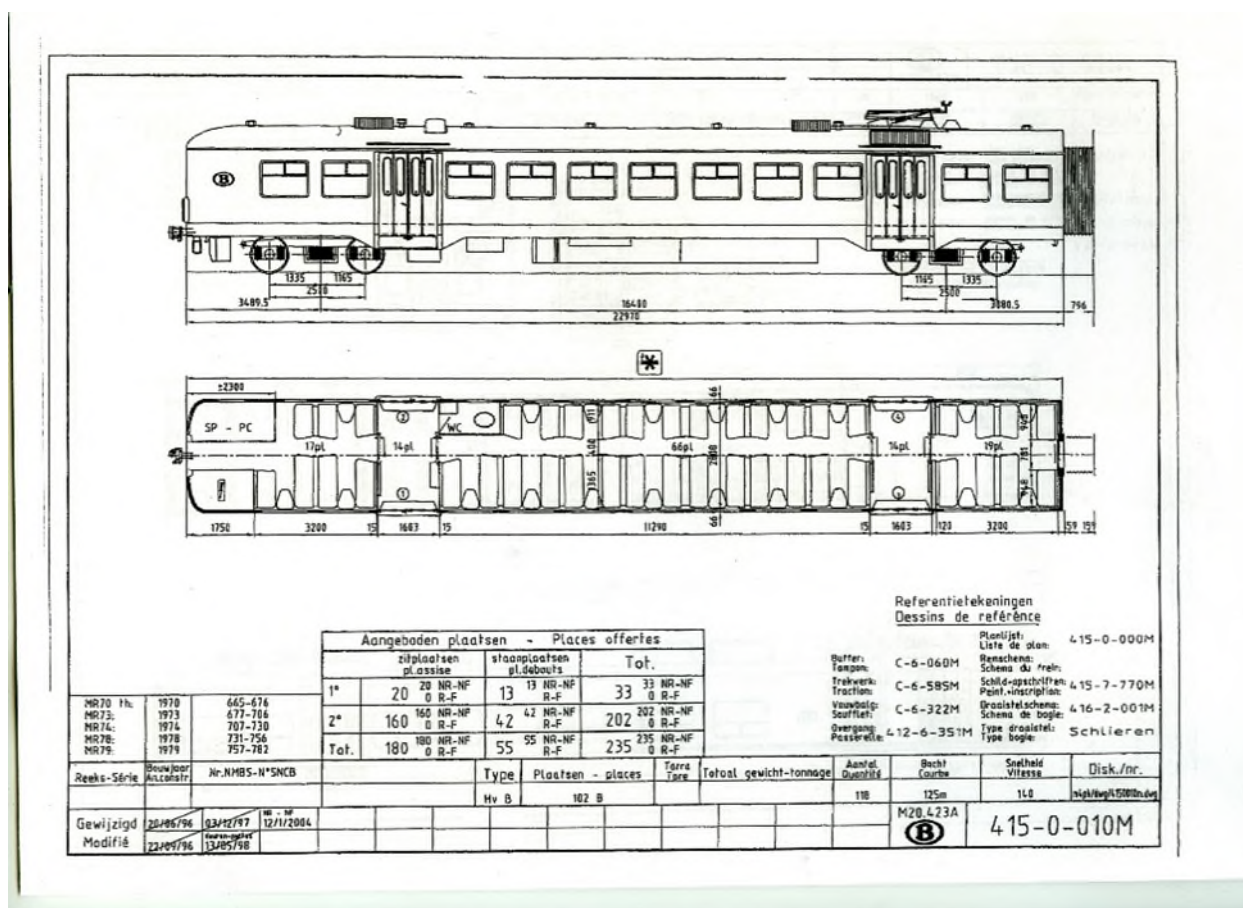
- Nieuwe ramen met bovenaan slechts één schuifraam i.p.v. twee om vochtindringing tegen te gaan;
- Volledige beplating van de technische ruimte en dus verwijdering van de voorheen aanwezige witgetinte ruit op de kopwand van het B-gedeelte om dezelfde reden;
- Veralgemening van de grotere stuurpost ten koste van twee zitplaatsen in het B-gedeelte zoals reeds op de motorstellen 677-782 het geval was;
- Modernisering van de stuurtafel;
- Nieuw interieur in de tinten lichtgrijs voor de wanden en paarsroze voor de bekleding van de zitplaatsen (banken zoals in de M 4-rijtuigen in tweede klas en individuele zetels in eerste klas)
- Bagagerekken in de lengterichting i.p.v. boven de zitplaatsen;
- Een volledige afdeling eerste klas (acht zitplaatsen) wordt tweede klas (10 zitplaatsen) met aanpassing van de vaste afstand tussen de ramen;
- Meer zitplaatsen voor niet-rokers in tweede klas;

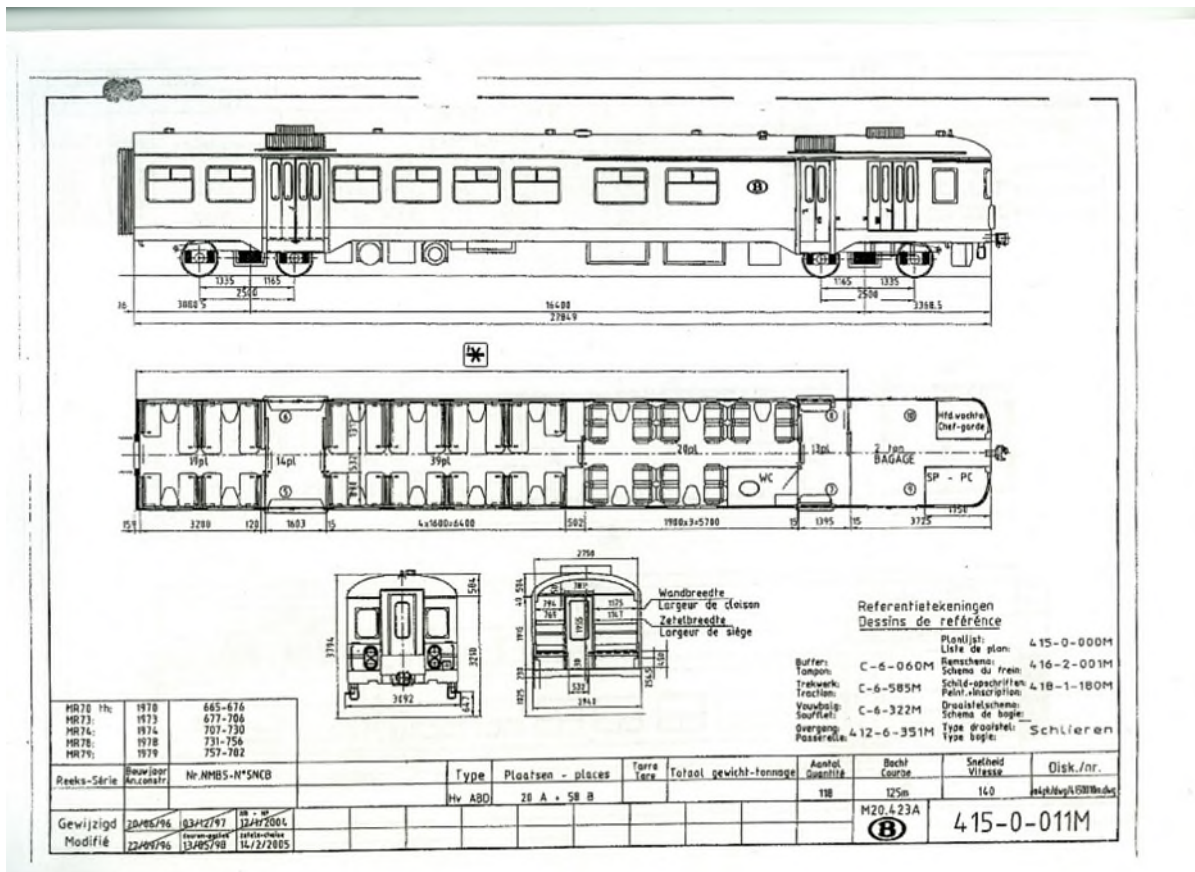
- Installatie van een omroepsysteem;
- Verwarming met gepulseerde lucht i.p.v. met elektrische radiatoren;
- Nieuwe chemische toiletten met gesloten systeem;
- Nieuwe livrei (zie hoger).

Hoewel op het proefkonijn 1721/1992 (zie historische fiche motorstel 1962/1963) instapdeuren zoals bij de M 4-rijtuigen werden uitgetoetst werden bij de modernisering de oorspronkelijke vouwdeuren behouden.

De motorstellen type 1978-1979 na modernisering

Type	Jaar van modernisering	Aantal	Aantal zitplaatsen ABD	Aantal zitplaatsen B	Nummers
1978	2003-2006 'new look'	26	20A 58B 2 ton D	102B	731-756
1979	2004-2006 'new look'	26	20A 58B 2 ton D	102B	757-782

Referentietekeningen verbouwing 'New Look' 672; 731-756; 757-782 (bron: tekenbureau NMBS)

De overblijvers

Geen enkel motorstel uit deze schijf bleef bewaard.

Felix Florquin
Juli 2024

Beknopte bibliografie

- Boeken:** VANDENBERGHEN J. Historique de la traction électrique en Belgique. Tome 5. 1952 - 1980. C : Les automotrices. Bruxelles : SNCB, 1999, 448 p. BIB_C4703
- VANDENBERGHEN J. Verzameling schema's van de motorrijtuigen van de NMBS 1935-1986. Brussel : NMBS, 1987, BIB_C3449
- Archief:** PV's van buitendienststelling in de periode 2015-2023

Voor een grondiger zoekopdracht kunt u onze database raadplegen met de volgende trefwoorden:

Bibliotheekcatalogus: motorstel

Museumcollectie: motorstel 1978/1979